

DAN P. STANISLAVA ŠKRABCA
(8. 1. 2011)

Dragi sobratje, spoštovani častni gostje, dragi bratje in sestre.

Ti dnevi nas v spominu in hvaležnosti zbirajo na Kostanjevici, kjer Frančiškovi bratje obhajamo 200-letnico prihoda naših bratov na ta hrib in v ta samostan. Skozi dvesto let se je v samostanu zvrstilo lepo število bratov, katerih naloga je bila služiti Bogu in ljudem, h katerim so bili poslani.

Med temi brati ima nedvomno posebno mesto brat, ki se ga danes posebej spominjamo, to je p. Stanislav Škrabec. Kakor je znano, je bil rojen na včerajšnji dan, torej 7. januarja leta 1844 v Hrovači pri Ribnici. Pred sto sedeminšestdesetimi leti. V Kostanjeviškem samostanu je preživel skoraj triinštirideset let, torej večji del svojega štiriinšedeset let dolgega življenja.

P. Stanislavu smo danes odkrili in blagoslovili spomenik v vrsti tistih, ki jih mesto Nova gorica šteje med pomembne ljudi svoje zgodovine. Kam ga umeščamo? Kje med temi izbranimi ima svoje mesto p. Stanislav na našem seznamu nujno potrebnih stvari za življenje tega mesta in njegovih prebivalcev? Odgovora ne poznam. Mesto in njegovi prebivalci ta odgovor dajejo sami sebi in svoji prihodnosti!

Prepričan sem, da p. Stanislav tega spomenika ni potreboval, dokler je živel, in ga ne potrebuje tudi danes. V preprostosti svojega frančiškanskega duha bi se mu to zdelo celo vnebovpijoče nasprotje tega, kar je obljubil, ko je oblekel frančiškanski habit in se podal za Jezusom Kristusom, ubogim in križanim, po zgledu sv. Frančiška. Ne. On zagotovo ne bi hotel po spomeniku stopati v svet, med ljudi. Spomenik je pravzaprav trenutek, zajet v kamen, kovino ali drugo snov, ki ga preraste že jutri s svojo življenjsko usmerjenostjo in ga postavi v pozabo preteklosti.

P. Stanislav je med ljudi hotel prihajati in tudi je prihajal drugače. Poslušal jih je. Pozoren je bil na jezik, ki so ga govorili, s katerim so se sporazumevali. Temelj za to poslušanje je dobil v dvojem. Najprej v nadarjenosti za jezik in s tem povezani ljubezni do jezika, ki bi jo dejansko moral v sebi gojiti vsak oznanjevalec Božje besede. Saj oznanjati ni nič drugega kot poslušati in slišano posredovati naprej. To nadarjenost pa je p. Stanislav potem dopolnil s študijem klasičnega in slovanskega jezikoslovja. Tega študija p. Stanislav ni nikdar opustil. Iz poslušanja žive besede, za kar je izkoristil vsak trenutek, vsako srečanje s človekom in njegovo besedo, po drugi strani pa z dopisovanjem z različnimi jezikoslovci po Evropi, so nastajale jezikoslovne študije p. Stanislava, ki jih je objavljajal na platnicah „Cvetja z vrtov svetega Frančiška“. Prav z nečim tako „neuglednim“, kot so platnice nabožne revije, namenjene članom Frančiškovega tretjega reda, si je p. Stanislav postavil spomenik, ki je trajnejši od tega, ki smo mu ga danes odkrili na Erjavčevi ulici v Novi gorici. Trajnejši zaradi tega, ker je nastajal skozi desetletja. Vse, kar je resnično veliko in sposobno preživeti

stoletja, potrebuje za svoje nastajanje čas - in tega se zdi, da nam danes manjka.

P. Stanislav je torej spomenik sebi postavil sam - bolj prav povedano - napisal si ga je sam. Ta spomenik, ki so ga desetletja poznali samo nekateri strokovnjaki za slovenski jezik, je v zadnjih letih po navdušenju in prizadevanju Škrabčevega odbora postal vsem dostopen v knjižni obliki, s simpoziji pa je ta odbor poskrbel za znanstveno obdelavo dela p. Stanislava.

Vendar ima tudi spomenik, ki smo ga danes odkrili in blagoslovili, svoje pomembno mesto v okolju in za ljudi, za katere je postavljen. Tega spomenika v resnici ne potrebuje p. Stanislav, potrebujemo pa ga mi. Ko bomo hodili mimo spomenika p. Stanislava, se bomo spomnili, da beseda počlovečuje človeka. Naš čas namreč močno občuti zmanjšanje materialne varnosti ljudi. Vsak dan poslušamo o posledicah krize, ki odžira delovna mesta in ljudi peha v negotovost, odvečnost in skrb, kako preživeti. Ne da bi kakorkoli omalovaževal stisko, ki jo povzroča sedanja jo bodo povzročile prihodnje krize, vendarle upam, da bo v tistih, ki bodo šli mimo spomenika p. Stanislav zazvenela Jezusova beseda iz evangelija: „Človek naj ne živi samo od kruha, ampak od vsake besede, ki prihaja iz Božjih ust“ (Mt 4,4). Globoko sem prepričan, da obstoj človeštva veliko bolj ogroža pomanjkanje besede in vsega tistega, kar beseda pomeni, kakor pa pomanjkanje kruha. Še več, vedno bolj se zdi, da kruha manjka prav zaradi tega, ker v srcih ni več besede - to se pravi poslušanja, srečevanja, sočutja, solidarnosti... Beseda človeka vedno postavi v odnos z drugim človekom - pomanjkanje besede ali celo njena odsotnost, ko govori samo še računica koristi in dobička, pa človeka izprazni človečnosti in ga oropa duše.

Ta spomenik p. Stanislavu Škrabcu pa nujno potrebuje tudi mesto Nova gorica. Čudovita so Gospodova pota. Čudovita zato, ker je v zadnji četrtini devetnajstega stoletja za triinštirideset let poslal v samostan na Kostanjevici p. Stanislava. In p. Stanislav je v tem samostanu nad ravnino, kjer takrat še ni bilo mesta Nove gorice, gojil svojo ljubezen do jezika, pa tudi svojim sobratom in ljudem, ki jih je srečeval, vlival ljubezen in čut za jezik. Mesta še dolgo potem ni bilo, ko je p. Stanislav odšel v Ljubljano in potem v večnost. Ko pa je mesto nastalo, je nastalo na meji, kjer je slovenski jezik izrazito izpostavljen vplivu jezika sosednjega naroda. Ko se bo mesto ustavljalo ob spomeniku p. Stanislavu, se bo, tako vsaj upam, zavedalo, da Nova gorica ni nova in ne bo ostala nova zaradi tega, ker so ulice mlajše kot v Gorici. Ne zaradi tega, ker na njenih zgradbah ni tiste plemenite patine, ki jo dajo stoletja. Kamen je kamen, beton je beton, asfalt je asfalt - ne glede na to, v katerem jeziku se sporazumevajo tisti, ki živijo v tem okolju. Nova gorica bo ostala Nova gorica, če bodo ljudje tega mesta živeli ljubezen do jezika, v katerem so govorili tolminski puntarji, ki so ga govorile aleksandrinke in ki so ga govorili toliki drugi, ko tudi Gorice še ni bilo. In če se bo mesto ob spomeniku p. Stanislavu Škrabcu zavedalo, da je samo jezik tisti, ki ga v resnici dela novo, potem verjamem, da bi bil tudi p. Stanislav - kljub svoji frančiškanski preprostosti - zadovoljen s postavitvijo in odkritjem tega spomenika.